

Age with a Future.

Proceedings of the Sixth International Congress of Gerontology. Copenhagen 1963.

Munksgaard, Köpenhamn 1964.

I *Age with a Future*, en till formatet mäktig volym på drygt 650 sidor, har Overlaege Dr. Med. Per Hansen, generalsekreterare vid den i nordisk regi anordnade stora internationella gerontologkongressen 1963, publicerat de föredrag som framfördes vid plenarsessionerna samt därtill ett urval av de talrika rapporter som meddelades i de tre olika sektionerna, för biologi, klinisk forskning och social vetenskap med socialvård. I ett särskilt avsnitt återfinns sex av de svenska föredrag, som hölls under kongressdagen i Malmö-Lund. Volymen är diger, omfattande arbeten av ej mindre än 110 författare, men innehåller icke desto mindre endast omkring en fjärdedel av alla de vid kongressen presenterade arbetena, ett vittnesbörd om det i många avseenden diskutabla berättigandet att söka sammanfatta resultatet av en dylik mammutkongress i bokform. Det måste vara ett mycket svårt arbete för editorn av en rapport som denna, att göra ett lämpligt och rättvist urval bland alla tillgängliga manus. I stort sett ger *Age with a Future* en fyllig presentation av de många verksamhetsfält,

inom vilka geriatrisk och gerontologisk forskning för närvarande arbetar och det föreligger också en rätt vis fördelning mellan såväl de olika sektionernas som de olika nationernas representanters föredrag. Kanske dock med en viss överrepresentation av amerikanerna. Det har emellertid icke kunnat undvikas, och det är givetvis beklagligt för kongressdeltagarna, att den vidtagna gallringen medfört en avsaknad av diskussionsinläggen. Just vid de stora internationella kongresserna, som arbetar i flera sektioner, är de fullständigt publicerade rapporterna så betydelsefulla för studium i efterhand.

För den socialmedicinskt intresserade erbjuder *Age with a Future* under rubriken Social Science and Welfare inom ett avsnitt på över 200 sidor och 32 olika arbeten ett panorama av aktualiteter. Detta omfattar vida fält inom framför allt social psykologi, såsom personstudier och personpsykologiska undersökningar av åldringar, familjestudier, den sociala isoleringens samband med mental sjukdom m. m. Även frågor om ekonomi och arbetsförmåga vid bedömning av socialförsäkringar i olika länder belysts, liksom den psykologiska betydelsen av inkomstmöjligheter för den gamle. Vikten för såväl den enskilde som för samhället av tillvaratagandet av arbetskraften bland åldringarna framhålls av representanter från U.S.A., England, Frankrike och Italien med olika aspekter. Även förslag om förebyggande åtgärder inför den stundande pensioneringen uppmärksammas. I allt förekom vid kongressen icke mindre än 135 föredrag inom denna sektion, av vilka representanter för U. S. A. svarade för 75, vilket väl vittnar om det stora socialmedicinska intresset inom åldringsforskningen. I de arbeten som publicerats i *Age with a Future* finnas oftast referenser till senaste litteratur.

Sten Eckerström

Obestetrik och Gynekologi

Lärobok för elever vid landets sjuksköterskeskolor och för sjuksköterskor som vill förnya eller kontrollera sina kunskaper.

GÖSTA SUNDELIN *Svensk sjuksköterskeförenings förlag. Pris kr. 24:—*

Boken omfattar 279 sidor text jämte litteraturhänvisning för vidare studium samt ett redigt sakregister. En del teckningar har utförts av Anders Henschen.

Arbetet vittnar om förf:ns stora kunnande. Stilen är i det hela ganska lättflytande om än något ordrik. Det anatomiska kapitlet är klart och redigt och har en hel del mycket bra schematiska bilder. Då det gäller anatomibenämningarna, undrar jag om inte dessa under senare år har undergått en del förändringar medan de som här presenterats kanske gäller förf:ns egen studietid.

Med kännedom om och mångårig erfarenhet från undervisning i sjuksköterskeskolor finner jag att det fysiologiska kapitlet nog är för stort och för invecklat för eleverna med deras ofta bristande underbyggnad. Detta ser man många gånger, då provskrivningar skall rättas.

På sid. 57 tror jag författaren skulle mera beskrivit, vad som menas med basaltemperatur. Angående järnmedicinering kanske författaren än mer skulle framhävt behovet av järn under grossessens senare 2/3.

På många ställen har författaren använt latinska och ibland försvensskade utländska uttryck och många gånger har också förklaring givits å dessa uttryck. Det hade säkerligen varit mycket tacknämligt, om man dels begränsat antalet utländska ord och i stället försökt använda så mycket svenska termer som möjligt, vilket väl skulle ha kunnat göras.

Tyvärr är utläggningarna många gånger alldeles för vidlyftiga för

dessa elever. Jag tänker särskilt på kapitlet om afibrinogenämi och det utförliga utlåtandet om toxicoserna. Samma torde också gälla ifråga om diabetes. Rörande toxicoser och deras behandling borde författaren ha varit strängare i indikationerna. Hela tumörkapitlet är ävenledes mycket stort och jag är rädd för att det blir litet rörigt för eleverna att plugga in.

Författaren har även tagit upp frågan om sexualhygien och har där också talat om de olika preventivmöjligheter som finns. Det är fara värt att författarens uttryck om abstinens lätt missuppfattas. Antingen kunde han ha släppt denna passus eller lagt ut den betydligt. Jag antar, att författaren anser att människor måste ha en viss mognad oavsett åldern för att kunna fullfölja en sexuell förening och att han anser, att de bägge parterna då skall ha ett klart och djupt ansvar för vad som eventuellt kan komma. Texten är litet för kategorisk och det verkar nästan som om endast fullvärdiga och nästan fullvuxna individer skulle komma ifråga för samlag. Så är tyvärr icke mänskligheten. Jag tror icke, att författaren på något sätt har velat uttrycka sig fördömande.

Som sammanfattning skulle jag vilja säga, att boken är gedigen och vittnar om mycket kunnande, men att den är för stor för våra elever. Det är nästan så, att jag ibland har tyckt, att den kunde vara bra för medicine kandidater att ha som ett repetitorium innan de går upp i tentamen i obstetrik och gynekologi. Boken hade vunnit mycket på att komprimeras genom en del strykningar, något som kan få vara ett önskemål till nästa upplaga.

Kule Palmstierna

Företagshälsovård och arbetshygien

SVEN FORSSMAN m. fl. *Tiden*. Sthlm. 1965. Pris kr. 15:—

Inom området arbetshygien har intresset de sista decennierna alltmer förskjutits från de problem, som sammanhänger med direkta hälsorisker i arbetet, mot en vidgad målsättning med syfte att anpassa människan till arbetet. Härvid har erfarenheter från mest skilda vetenskaper och andra verksamhetsområden blivit aktuella, vilket även medfört svårigheter att överblicka ämnet i sin helhet. I serien Tidens handböcker har nu utgivits "Företagshälsovård och arbetshygien" där flertalet problemställningar behandlats av ledande experter. Boken har redigerats av Sven Forssman, som också helt eller delvis författat nära hälften av dess kapitel. Bland övriga författare märks främst LOKollegan Erik Bolinder samt medarbetaren i SAF Gideon Gerhards-son.

Boken inleds med en kort historik varefter allmänna synpunkter på företagshälsovården behandlas. Problemet om anpassning till arbetet med hänsyn dels till arbetets natur dels till den anställdes personliga förutsättningar diskuteras i flera kapitel med analys av problem sammanhängande med minderåriga, kvinnlig arbetskraft samt medelålders och äldre. De vanligaste yrkessjukdomarna och yrkesskadorna behandlas översiktligt liksom arbetsplatsens hygien och principerna för profylaktiska åtgärder mot yrkessjukdomar. De alltmer uppmärksammade mentalhygieniska problemen på arbetsplatsen beskrivs instruktivt och lättfattligt i ett av bokens större kapitel, vilket också gäller avsnittet om det eljest svårbedömbara området arbetsbetingade belastningssjukdomar. En översikt av arbetarskyddsnämndens verksamhet och en detaljerad förteckning

över berörda myndigheter och institutioner avslutar boken.

"Företagshälsovård och arbetshygien" är en sakkunnig och brett upplagd orienteringsskrift, som varmt rekommenderas inte bara till personal inom den direkta skyddsverksamheten på arbetsplatsen utan även till arbetsledare av alla kategorier. Utvecklingen visar att en allt större del av arbetslivets problem faller inom bokens ämnesområde.

Sven Yllner

Arbetarskyddet under debatt

Arbetarskyddsverket 88 sidor. Pris kr. 6:—

Med anledning av yrkesinspektionens 75-åriga verksamhet har Arbetarskyddsverket givit ut en samling uppsatser författade av företrädare för arbetsmarknadens parter och representanter för arbetarskyddet. I denna skrift — *Arbetarskyddet under debatt* — framför de olika författarna sina synpunkter på dagens arbetarskydd och sina önskemål för framtiden.

Generaldirektör Otto Westling inleder med en artikel om arbetarskyddsfrågor i vilken han framhåller att man bl. a. alltjämt påträffar maskiner som medför skaderisker därför att de tvingar till onaturliga, tröttnande ställningar, och understryker önskvärdheten av att köparen/brukaren ställer krav på att maskinen skall motsvara gällande säkerhetsföreskrifter. Vidare påpekas betydelsen av upplysnings- och undervisningsverksamhet om arbetarskyddsfrågor och hälsofrågor i arbetslivet, av ökade såväl personella som materiella resurser inom yrkesmedicin, yrkeshygien och arbetsfysiologi samt av

utbyggnad av företagshälsovården.

Representanter för yrkesinspektörer, skyddsingenjörer, skyddsombud, arbetsledare, arbetsgivare, medicinsk och teknisk expertis belyser i de följande artiklarna olika frågor om arbetarskyddets betydelse i den snabba tekniska utveckling som karaktäriserar dagens och morgondagens arbetsliv. Som ett gemensamt drag för de olika artiklarna framkommer vikten av samarbete — samverkan mellan arbetslivets alla par-

ter för att förverkliga ett effektivt modernt arbetarskydd.

En överskådlig, kort framställning över utvecklingen av svenska arbetarskyddslagstiftningen och yrkesinspektionen ger läsaren på ett förtjänstfullt sätt nödvändiga informationer om tillsynsmyndigheternas organisation.

I de sista två artiklarna ges så slutligen korta, intressanta redogörelser för några stora pågående utredningar. Den ena är silikosutredningen, som omfattar tre hu-

vuduppgifter nämligen undersökning över vid vilka arbetsplatser risk för silikos föreligger, utredning hur en lämplig kontroll av silikosfarlig verksamhet skall utföras samt upprättandet av ett centralt silikosregister. Den andra utredningen berör frågor om företagshälsovårdens organisation med utgångspunkt från arbetsgivar-, arbetstagar- och expertsynvinkel och med särskilt hänsynstagande till dess roll i samhället.

B. Ky.

I presslägningsögonblicket:

Oraklet från Ingelheim

Den famösa debatten om Preludinmissbruket rullar vidare. I Läkartidningen nummer 3 1966 upprepar dr Bjarne Gylling Socialmedicinsk tidskrifts förslag från december — nämligen att det nu är dags för läkarkåren att totalblockera Boehringer Ingelheim om Preludintillverkningen inte stoppas.

Boehringers medicinske chef, professor Walther Graubner, bemöter kritiken. Graubner urskuldar sig med att man inte fått reda på det intravenösa missbruket förrän hösten 1965. Firman lämnar alltså sina preparat vind för våg på marknaden och reagerar inte förrän man via ett TV-program plötsligt får reda på Preludinets medicinskt och socialt förödande biverkningar.

Graubner berör Preludinets biverkningar och skriver bl. a. om de psykotiska tillstånd som finns beskrivna "en psykos p g a läkemedelsmissbruk avklingar snabbt." Att förhållandena i det lilla Sverige inte närmare intresserar ett världsföretag som Boehringer har firman redan erkänt. Desto märk-

ligare är då att man inte ens bekvämar sig med att följa med i den internationella litteraturen. En av modern psykiatris föregångsgestalter, Manfred Bleuler, skriver i *International Journal of Psychiatry* nr. 4 1965: "Chronic symptomatic schizophrenias have also been observed in the course of addiction to amphetamines."

Graubner anser inte att Preludintillverkningen behöver läggas ned eftersom många andra firmor tillverkar identiska och snarlika medel. Men det akuta problemet är ju just Preludinmissbruket. Vilka preparat som missbrukarna kommer att övergå till om Preludinnet stoppas vet man idag ingenting om. Att rensa marknaden från diverse presumtiva narkotika utan terapeutiskt berättigande är förvisso angeläget men får bli en senare fråga.

Efter att ha tagit del av Bohringers argument kan slutsatsen bara bli en: *Boehringer!* — *lägg ned Preludintillverkningen och se dessutom gärna över er stab av medicinska medarbetare."*

Per Chr. Jersild

socialmedicinsk tidskrift

Prenumerationspris:

Helår kr 30, halvår kr 16.

Studentprenumeration helår kr 16.

Lösnummer kr 3:50.

Tidskriften utkommer med 10 nummer per år (1 per månad utom juli och augusti).

Annonsavdelning:

Red. Nils Byttnar, Strandliden 60, Vällingby.
Tfn 08-38 52 99, 38 77 58.

Annonspriser:

Omslagets andra och fjärde sida 500,
helsida kr 450, halvsida kr 250, kvartsida kr 150.
mm-pris kr 1:25 pr enkel spalt 70 mm,
Spalthöjd 210 mm, spaltbredd 70 mm,
sidans bredd (2 spalter) 150 mm.

Bilagor medföljer